
Dynamic Policy Interactions in a Monetary Union

PRIKAZ KNJIGE

Michael Carlberg
Berlin: Springer, 2011, 347 str.

Valerija Botrić*

Essentially, all models are wrong, but some are useful.
Box i Draper (1987: 424)

Michael Carlberg, profesor emeritus sa Sveučilišta Helmut Schmidt u Hamburgu, u knjizi *Dynamic Policy Interactions in a Monetary Union* nastavlja s nizom publikacija u kojima analizira važna pitanja o donošenju mjera i učincima ekonomskih politika u okviru monetarne unije. Iako se ova knjiga svakako može čitati kao odvojeno djelo, nužno je prije samog prikaza istaknuti da su pojedini aspekti, koji se čitatelju mogu učiniti iznimno važnim za bolje razumijevanje monetarne unije, već prethodno obrađeni kao odvojene bibliografske cjeline. Tako su, između ostalog, već prethodno analizirana ova pitanja¹:

- ograničenja dometa makroekonomske politike u monetarnoj uniji;
- utjecaj nacionalnih ili zajedničkih šokova na monetarnu uniju;
- uzroci i posljedice inflacije, ali i odnos inflacije i nezaposlenosti u monetarnoj uniji;

* Valerija Botrić, viša znanstvena suradnica, Ekonomski institut, Zagreb,
e-mail: vbotric@eizg.hr.

¹ Više informacija o publikacijama Michaela Carlberga može se naći na http://www.springer.com/generic/search/results?SGWID=5-40109-24-653415-0&sortOrder=relevance&searchType=EASY_CDA&resultStart=1&queryText=Michael+Carlberg&searchScope=editions&y=7&x=22.

- interakcije monetarne i fiskalne politike, te monetarne politike i politike plaća u eurozoni; i
- međunarodna koordinacija ekonomskih politika u monetarnoj uniji.

Već se na prvi pogled može primijetiti da su pitanja koja Michael Carlberg postavlja u svojim knjigama izuzetno zanimljiva za zemlju koja je nedavno ušla u Europsku uniju, s istaknutim ciljem naknadnog monetarnog udruživanja. Istovremeno, s obzirom na to da je Hrvatska visoko eurizirana zemlja (Tkalec, 2012; Galac, 2011), postavlja se pitanje u kojoj mjeri nalaze ovih knjiga možemo reinterpretirati i u domaćem kontekstu. No, potrebno je naglasiti da čitatelj u ovoj knjizi neće pronaći jedinstveni odgovor na pitanje o prednostima ili nedostacima pridruživanja, već je fokus usmjeren na analitički aparat potreban za raspravljanje o ovom složenom pitanju. Stoga, umjesto odgovora na pitanje, knjiga nudi čitatelju metodološki okvir za raspravu o tome kako doći do odgovora na pitanje.

Knjiga se sastoji od uvodnog poglavlja, osam analitičkih dijelova, dodatka koji se odnosi na definiranje Nashove ravnoteže u modelu, zaključka te opisa rezultata modela. Prvi analitički dio prezentira osnove modela i analitičkog aparata za jednu zemlju, kako bi se definirao osnovni pristup koji se slijedi u ostalim poglavljima. Struktura korištenog modela definira i strukturu samih poglavlja. Analiza razlikuje dva nositelja ekonomske politike – monetarnu i fiskalnu vlast. Svaki nositelj ekonomske politike može imati jedan primarni cilj, koji je u pravilu u kontradikciji s primarnim ciljem drugog nositelja ekonomske politike. No, veći broj poglavlja koji se odnosi na monetarnu uniju sadrži i dvije alternativne analize. U prvom slučaju radi se o tome da zajednička monetarna vlast ima osim primarnog cilja vezanog uz stabilnost cijena i sekundarni cilj koji se odnosi na ostvarivanje pune zaposlenosti u zemljama članicama. U drugom slučaju, pored toga što zajednička monetarna vlast ima primarni i sekundarni cilj, nacionalne fiskalne vlasti također imaju dva cilja u obliku primarnog cilja pune zaposlenosti i sekundarnog cilja stabilnosti cijena.

I monetarna i fiskalna vlast raspolažu s po jednim instrumentom ekonomske politike. U slučaju monetarne vlasti radi se o ponudi novca, a u slučaju fiskalne o državnoj potrošnji. Metodologija formiranja modela

je jednostavna. Da bi se odredio optimalni učinak instrumenata na ostvarivanje ciljeva, formira se kvadratna funkcija gubitka te traži njezin minimum. Na temelju tih funkcija se zatim ispituje postoji li ili ne Nashova ravnoteža u statičkom modelu. Zanimljivo je primijetiti da model rezultira ili nepostojanjem Nashove ravnoteže ili njezinom nejedinstvenošću. Takav je rezultat prisutan čak i u jednostavnom slučaju s dvije jednake zemlje, dva nositelja ekonomske politike, dva cilja i dva instrumenta. Već se u statičkom modelu, dakle, nazire kako je traženje odgovora na jednu optimalnu putanju gospodarskog razvoja unije, izuzetno pojednostavljivanje kompleksnih međuodnosa članica unije.

Pored statičkog pristupa, detaljno se razmatra i proces donošenja odluka nositelja ekonomske politike u okviru dinamičkog pristupa. U dinamičkom pristupu razlikuju se slučajevi sekvencijalnog donošenja odluka nositelja ekonomske politike, istodobnog i neovisnog donošenja odluka, te slučaj koordinacije u donošenju mjera ekonomske politike.

Za svaki je model numerički ilustriran redosljed donošenja odluka, ishod nakon svakog koraka, kao i konačni učinak na dugoročnu ravnotežu ukoliko je inicijalno ravnotežni sustav podvrgnut nekoj vrsti šoka. Iako svaki pojedini model nije podvrgnut svim vrstama šokova, većina modela sadrži analizu šoka potražnje u jednoj od članica unije, šoka ponude i mješovitog šoka u jednoj od članica unije. Neka poglavlja sadrže i analizu učinaka drugačije vrste mješovitog šoka u jednoj od članica unije, zajedničkog šoka potražnje za sve članice, zajedničkog šoka ponude za sve članice, te jedne ili dvije vrste mješovitih šokova u cijeloj uniji. Struktura pojedinih poglavlja vrlo je slična, te se koraci u analizi ponavljaju za različite slučajeve.

U drugom se analitičkom dijelu uvodi monetarna unija, koja se tijekom cjelokupne analize sastoji od dviju zemalja jednake veličine – kao primjer odabrane su Njemačka i Francuska, iako taj odabir služi samo radi lakšeg praćenja analitičkog primjera. Nositelj zajedničke ekonomske politike je neovisna središnja banka unije, u čijoj se ulozi nalazi Europska središnja banka. Središnja banka uvijek kao primarni cilj ima održavanje niske (odnosno u numeričkom primjeru čak nulte) stope inflacije, ali može voditi računa i o drugim ciljevima.

Posebna vrijednost ove, ali i ostalih knjiga iz serije, mogla bi se naći u njihovoj primjeni u edukacijske svrhe na hrvatskim sveučilištima, kao dopunska literatura u predmetima koji se bave ekonomskom politikom općenito, a posebno ekonomskom politikom u Europskoj uniji. Naime, analitički aparat korišten u knjizi prezentiran je na sustavan i jednostavan način koji omogućava identifikaciju međusobne interakcije mjera ekonomske politike gotovo shematskim pristupom. Istodobno, on omogućava postavljanje i analiziranje brojnih drugih pitanja koja nisu prezentirana u samoj knjizi, a mogla bi biti relevantna za hrvatski slučaj. Na primjer, cijela je knjiga fokusirana na uniju gospodarstava jednake veličine i jednakog stupnja razvijenosti. Jednostavno proširenje modela moglo bi biti analiziranje unije dviju nejednakih zemalja.

Zaključno, iako su u knjizi prikazani vrlo pojednostavljeni modeli koji ne mogu imati svakodnevnu praktičnu primjenu u vođenju ekonomske politike, metodološki okvir korišten u knjizi čitatelju omogućava sagledavanje kompleksnih procesa koji se odvijaju prilikom donošenja odluka u okviru monetarne unije. Ako kao namjeru knjige shvatimo podizanje svijesti o tome da međusobni odnos mjera ekonomske politike, čak i kada su usmjereni ostvarivanju istih ciljeva, može djelovati kontraproduktivno, tada modele analizirane u knjizi možemo smatrati izuzetno korisnim.

Literatura

Box, George E. P. i Norman R. Draper, 1987, *Empirical Model-Building and Response Surfaces*, New York, NY: Wiley.

Galac, Tomislav, 2011, "Globalna kriza i kreditna eurizacija u Hrvatskoj", Istraživanja, br. I-33, listopad, Zagreb: Hrvatska narodna banka.

Tkalec, Marina, 2012, "The Dynamics of Deposit Euroization in European Post-transition Countries: Evidence from Threshold VAR", *Finance a uver – Czech Journal of Economics and Finance*, 62(3), str. 278-296.